27 Σεπτεμβρίου 2026

Завет на Свети Иоан Рилски Чудотворец (Βουλγάρικα, Bulgarian)

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Συναξαριακές Μορφές / Български

Аз, смиреният и грешен Иоан, който не съм извършил никакво добро на земята, когато дойдох в тази Рилска пустиня, не намерих човек в нея, но само диви зверове и непроходими дебри. И поселих се в нея самин със зверовете, без да имам нито храна, нито покрив, но небето ми беше покров, земята - постеля и тревите храна. Но благият Бог, заради обич към Когото презрях

всичко и претърпях глад и жажда, мраз и слънчев пек и телесна голота, съвсем не ме изостави, но като милосърден и чедолюбив баща обилно задоволи всичките ми нужди. И що да въздам на Господа за всичко, що ми даде? Много са Неговите благодеяния към мене, понеже от Своята света висота погледна милосърдно на моето смирение и ми оказа помощ да претърпя всичко – не аз, а Христовата сила, която е в мене – защото от Него е всяко добро дарование и всеки съвършен дар отгоре идва.

И като ви виждам днес събрани в Господа тук, гдето, както казах, досега човек не е обитавал, но само диви зверове, а освен това, като предвиждам, че наскоро ще настъпи краят на тукашния ми живот, поради това намислих да ви оставя преди моето отхождение от тукашния ми живот настоящето мое отческо завещание, както и бащите по плът оставят на своите чеда земно наследие от сребро и злато и друго имущество, та като поменувате вашия отец по Светия Дух, да не забравяте и неговото завещание.

Зная аз, възлюбени в Господа чедца, зная добре, че вие като новоначални, още не сте утвърдени в иноческия живот. Но не бойте се, защото Божията сила в немощ се показва съвършена. Тъкмо поради това и намислих да ви напиша това мое грубо и неуко завещание, та, като го имате винаги в паметта си, да се укрепвате телесно и душевно в Господа и да напредвате чрез добродетелите в страх Божий. Защото вярвам в моя Бог, Комуто служа от моята младост и усърдно му се покорих, че след моето заминаване тази пустиня, която досега беше страшна и необитаема, ще бъде населена от множество пустинни жители и за нея ще се изпълни писаното: чедата на запустялата са много повече, отколкото на тази която има мъж.

Поради това, моля ви, чедца мои, които в Господа съм събрал, моля ви, моя утроба, не пренебрегвайте наставленията на вашия отец, и заедно с апостола казвам: “Пак съм в мъки, докато се изобрази Христос във вас.” Моля ви и ви заклевам със страшното Божие име, да не нарушите или изоставите нищо от него след моята смърт, но всичко, което написах, както е написано, да изпълнявате напълно, както сте се и обещали пред Бога. И който пристъпи или наруши нещо от него, той да бъде проклет и отлъчен от Отца и Сина и Светия Дух и да няма дял със светците, които от веки са угодили Богу, но неговият дял да бъде с онези, които са разпнали Господа на славата и с Неговия предател Юда, да бъде заличен от книгата на живите и да не бъде записан с праведните”.

И, преди всичко, завещавам ви да пазите светата вяра непорочна и незасегната от всякакво зломислие, както я приехме от светите отци, без да

се отдавате на чужди и различни учения. Стойте добре и дръжте преданията, които сте чули и видели от мене. Не се отклонявайте нито надясно, нито наляво, но ходете по царския път. Пазете се грижливо от светски увлечения и винаги помнете заради що сте излезли от света и заради що презряхте света и светските неща.

А най-много се пазете от сребролюбивата змия, защото сребролюбието е корен на всички злини, според апостола, който го нарича второ идолослужение. Защото за инока богатството не е сребро и злато, но съвършената бедност, отречението от своята воля и възвишеното смирение. Не ви казвам това като мои заповеди, но ви напомням Христовите заповеди. Защото Той каза на Своите свети ученици, а чрез тях и на всички, които са се отрекли от света: “Не притежавайте злато, нито сребро, нито торба, нито медни пари в пояса си и прочее.” Защото златото и среброто са големи врагове на инока и подобно на змия ухапват оногова, който ги има. Ако прочее, имаме безсъмнена надежда в Бога, Той не ще ни остави лишени от нищо, защото сам Той казва:”Ако жена би забравила своите чеда, то Аз не ще ви забравя.” И другаде: “Търсете първо царството Божие и Неговата правда, и всичко това ще ви се придаде.” Защото в началото, когато дойдох в тази пустиня, лукавият опита да изкуси чрез сребролюбие и мене – понеже благочестивият цар ми изпрати множество злато. Когато се отказах да го видя заради Господа, аз разбрах, че това е било коварство на дявола. Не го приех, но го върнах на оногова който го изпрати понеже така помислих в себе си: Ако бях желал да имам злато и сребро и подобни тям неща, то защо дойдох в тази страшна и непроходима пустиня, гдето не намерих човек, но диви зверове – и така се избавих от козните на лукавия изкусител, който се старае да ни спъва в онези неща, от които самоволно се отрекохме. Поради това и вие не търсете нищо от тези неща. Защото вашия Небесен Отец преди вашите молитви знае от що се нуждаете.

Нито пък търсете да бъдете познавани и обичани от земните царе и князе, нито се поддавайте на тях, като оставяте Небесния цар, Комуто се записахте да бъдете войни и да воювате не по плът и кръв, а против миродържителя на тъмата на този свят. Но и пророк Иеремия ни заплашва, като казва така: “Проклет да е човекът, който се надява на човека” и останалото. Като изброява злините, той добавя че е благословен човекът, който се надява на Господа. Не казвайте, що ще ядем, или що ще пием, или в що ще се облечем. Защото езичниците търсят всичко това. Погледнете птиците небесни как не сеят, нито жънат, нито събират житници, и вашия Небесен отец Ги храни. Не сте ли вие по-горни от птиците? Щом веднъж сте излезли от света, не се

възвръщайте назад нито с тялото си, нито с ума, защото никой, според казаното, като положи ръка на ралото и поглежда назад, не ще бъде насочен към Небесното царство. Но и апостолът, прочее учи да забравяме онова, що е отзад и да се стремим към това, що е напред. Що означава, чедца мои, това: да забравяме нащата, които са зад нас? Нищо друго, освен да предавам всячески на глъбините на забвението всичко онова, което – излизайки заради Бога от света – сме изоставили и презрели, а да се стремим към лежащия пред нас подвиг, към който бидохме призовани от нашия основоположник – преблагия наш Бог Господа Исуса Христа, Който ни е удостоил да понесем Неговия благ ярем, защото Неговото иго е благо и Неговото бреме е леко.

И както ви събра в едно благодатта на Светия Дух, така и вие се старайте да живеете единодушно и единомислено, като дихаете еднакво, отправяйки поглед само към вечното въздаяние, което Бог е подготвил за онези, които Го залюбиха. Общежителното пребиваване в много неща е по-полезно за иноците, отколкото уединеното. Защото уединеното не подхожда на мнозина, но на твърде малобройни и съвършени във всички иночески добродетели. Общият пък живот изобщо е полезен за всички, както и отческите книги достатъчно ни казват това и ни учат. Духоговорещият пророк Давид го възхвалява, като казва: “Ето, колко е добро или колко е красиво да живеят братята заедно.” Към това припява и един духодвижен църковен песнописец така: “Защото в това Господ обеща вечен живот.” Но и сам благият наш Владика Господ Исус Христос не казва ли със своите пречисти устни: “Гдето са двама или трима събрани в мое име, там съм и Аз всред тях.” А нашите богоносни отци казват за самопребивателния живот: “Горко на самичкия, защото ако падне, няма кой да го вдигне.” Поради това, чедца, щом като Светият Дух чрез устата на пророка похвалява общия живот, не го пренебрегвайте и вие, но напротив, утвърдете го и бъдете като едно единно тяло в Господа, което има различни членове, като едни образуват, прочее, главата, която притежава повелителството, а други нозете, които се явяват тези, които работят и носят, други пък – другите части на тялото, та да се състави от всички единно духовно в Господа тяло, водимо и управляемо от една разумна и словесна душа – сиреч чрез духовно разсъждение – и да няма нищо разделено. И когато се установи такова пребиваване и живеене според Господа, тогава и Той сам ще бъде посред вас, като ви управлява невидимо.

Не търсете първенство и началства, но помнете Оногова, Който е казал: “Онзи, който иска да бъде по-голям всред вас, нека бъде слуга на всички.” Избирайте си наставници и си поставяйте началници, които Бог ви покаже,

сиреч мъже, засвидетелствани от всички в духовните деяния и превъзхождащи всички по разум и духовно разсъждение и години да пасат добре и богоугодно повереното им стадо по ливадите на благочестието и на животворните заповеди Христови. За тези подобава да се иска потвърждение повече от Бога, отколкото от своето си мнение. Ако ли пък, както казва великия наш отец и иночески наставник преподобния Ефрем Сирски, всички започнете да желаете началства и предстоятелства и всички да бъдете игумени, и всички наставници, и тълкуватели, и учители, и поникнат всред вас съперничества, свади, разпри, ревност, клевети, високомерия, завист и други неподходящи за монасите страсти, тогава знайте положително, че Христос не е между вас, защото Христос не е учител на раздор и несъгласие, но на мир и съединение. Защото той се моли към Бога и Отца и за Своите свети ученици да бъдат единни, сиреч единомислени, именно тези и всички, които чрез тях вярват в Него, и говори така: “Отче свети, запази ги в Твоето име, да бъдат единни, както сме и Ние.” И другаде: “Моля се не само за тези, но и за онези, които вярват в Мене заради техните думи, да бъдат всички единни.” Така и вие бъдете единни, имайте мир помежду си, защото Той казва към Своите ученици: “Мир ви оставям, моя мир ви давам.” А какъв е този Христов мир, чедца? – Той сам отново казва, като говори: “Не както дава светът ви давам Аз.” Но този Христов мир надминава всеки ум. Това е мирът, за който говори пророкът: “И неговия мир няма предел.” Но и апостолът ни учи, като казва: “Имайте мир и святост – с всичко друго, но без тези неща никой не ще види Бога.” Такъв мир, прочее, имайте и вие помежду си и с голямо единомислие и разсъждение устройвайте всичко според Бога, за да не разгневявате благия ваш Владика Бога.

Ако ли пък се намери някой измежду вас, който сее плевели, раздори и други съблазни, такъв веднага го отстранете отсред вашето събрание, за да не се обърне това на разяждаща живеница, според Апостола, и да не се разпространи злото между добрите, и да не би някой корен на горчивина да прорасте нагоре, да направи пакост и чрез това да се оскверният мнозина. И злият вълк да не смути мирното Христово стадо, защото и такива ще се явят. За тях предсказва Христос, говорейки: “Защото е нужно да се яви съблазън, и горко на света от съблазънта.” Поради това и вие, чедца, се пазете от тези неща и не ги допущайте да живеят между вас. Но ги отклонявайте далече от себе си, както пастирът прогонва краставите овце от чистото стадо.

Като живеете пък вкупом заради Господа и понасяте тежестите един другиму, не пренебрегвайте и онези, които живеят в уединение и се скитат в пустините, и в пещерите, и в земните пропасти – за които не бе достоен

целият свят – но ги снабдявайте, когато може, за да ги имате като молители пред Бога, защото молитвата на праведника може много да постигне.

Поучавайте се в Господния закон ден и нощ, прочитайте често отческите книги и се старайте да бъдете подражатели на светите наши отци Антония, Теодосия и другите, които просияха като светила в света със своите добри дела. Придържайте се крепко о църковното правило, като не изоставяте или презирате нищо от онова, що е установено от светите отци.

Ръчната работа да не бъде пренебрегвана от вас, но, прочее, в ръцете ви да има работа, а молитвата: "Господи, Исусе, Христе, Сине Божий, помилвай мене грешния" да бъде постоянно в устата ви, както и в ума ви – споменът за смъртта. Такова беше деянието на древните пустинни отци, и те не ядоха напразно своя хляб, и не само те самите се препитаваха от труда на своите ръце, но отдаваха и на нуждаещите се, и така не се излъгаха в своята надежда. Защото, както казва апостолът, добре е сърцето да се утвърждава с благодат, а не чрез храни, от които не са получили полза онези, които са живели всред тях. А той казва: "Да пребивава братолюбието, не забравяйте странолюбието, понеже чрез него някои, без да знаят са угостили ангели."

Новопросветените люде от единокръвния свой народ утвърждавайте във вярата и ги наставлявайте да изоставят непристойните езически обичаи и злите нрави, които дори и след приемането на светата вяра поддържат. Но те вършат това поради простота и заради това се нуждаят от вразумение.

Още много имах да ви говоря, възлюблени ми в Господа мои чедца, но не е възможно всичко да се напише. Предавам ви на Тогова, Който е извор на всяка премъдрост и разум и истински Утешител – на Светия и животворящия Дух, та той сам да ви даде мъдрост, да ви вразуми, да ви просвети, да ви научи и настави на всяко добро дело.

А сега ви оставям възлюбения наш брат Григорий за наставник и началник вместо мене, за когото вие всички свидетелствате, че е годен да ви управлява добре и според Бога, и единомислено го избирате за началник, ако и да не желае, но поради послушание и смирение се повинува на вашето искане. А след това – когото Бог ви покаже.

Аз пък отсега желая да пребивавам в тишина и безмълвие, за да се покая за своите прегрешения и да изпрося милост от Бога. А вие винаги поменувайте във вашите молитви мене, грешния ваш отец, за да получа милост в съдния ден, понеже нищо добро не сторих на земята и се боя от [Страшния] съд и

мъките, които са приготвили за грешниците като мене, и Божията благодат да бъде с всички вас, като ви осенява и закриля от всички злини. Амин.

Написа се в годината от създаването от света 6449 [941 от Р. Хр.], в 25-ия ден от месец март.

Аз, смиреният и многогрешен Йоан, първи жител на Рилската пустиня, подписвам със своята ръка и потвърждавам гореказаното.